

¹⁶ http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_241

¹⁷ Бентли Л., Шерман Б. Право интеллектуальной собственности: Авторское право. – С. 95.

¹⁸ Дозорцев В. А. Понятие исключительного права // Юридический мир. – 2000. – № 3.

¹⁹ Ищенко Е. А. Защита персональных данных в праве Европейского Союза // «Российское право в Интернете». Номер 2009 (01) // <http://rpi.msal.ru/prints/200901ishenko.html>

²⁰ Кувыркова А. Ю. Сравнительный анализ подходов к пр. охране содержания баз данных // <http://www.infolaw.ru/lib/2008-10-07-kuvyrkova>

²¹ Там само.

²² Интеллектуальные права: Понятие; Система; Задачи кодификации: Сборник статей / В. А. Дозорцев. – М.: Статут, 2003. – 416 с.

Резюме

З'ясовано позитивні спроби держав ЄС та України створити універсальний правовий механізм охорони неоригінальних баз даних з метою захисту вкладених у них інвестицій, але цей процес не можна вважати завершеним. При подальшому розвитку українського законодавства в напрямку гармонізації з міжнародним, йому ще належить пройти шлях щодо усунення наявних відмінностей, поширити правову оборону і на неелектронні бази даних та детально врегулювати відносини щодо створення та використання неоригінальних баз даних, у створення яких було вкладено значні інвестиції.

Ключові слова: компіляції даних (бази даних), охорона баз даних, sui generis.

Резюме

Выяснено положительные попытки государств ЕС и Украины создать универсальный правовой механизм охраны неоригинальных баз данных с целью защиты вложенных в них инвестиций, но этот процесс нельзя считать завершенным. При дальнейшем развитии украинского законодательства в направлении гармонизации с международными, ему еще предстоит пройти путь по устранению имеющихся различий, распространить правовую защиту и на Неэлектронные базы данных, так и детально урегулировать отношения по созданию и использования неоригинальных баз данных, в создании которых было вложены значительные инвестиции.

Ключевые слова: компиляции данных (базы данных), охрана баз данных, sui generis.

Summary

It is shown the positive efforts of the EU and Ukraine to create a universal legal mechanism of non-original databases in order to protect invested in these investments, but this process is completed. With further development of Ukrainian legislation towards harmonization with international, he has yet to go all the way to address the existing disparities, extend legal protection and non-electronic database and to regulate relations in detail on the creation and use of non-original databases, the creation of which was invested considerable investment.

Key words: compilation of data (databases), protection of databases, sui generis.

Отримано 20.06.2012

В. І. МИКИТИН

Віталій Ігорович Микитин, викладач Тернопільського національного економічного університету, здобувач НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

НАСЛІДКИ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Правовідносини, що виникають між суб'єктами підприємницької діяльності та органами контролю у сфері інтелектуальної власності, є найбільш складними. Пояснюється це тим, що врегулювання питань щодо цієї сфери діяльності на законодавчому рівні відбулося порівняно недавно. Втім, і на сьогоднішній день багато питань, що стосуються цієї сфери діяльності, так і залишилися неврегульованими і викликано це насамперед різноманіттям об'єктів інтелектуальної власності¹. До об'єктів права інтелектуальної власності згідно зі ст. 420 ЦКУ належать: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці². З наведеного переліку об'єктів права інтелектуальної власності зрозуміло, що майже будь-яка підприємницька діяльність так чи інакше стикається з використанням об'єктів інтелектуальної власності. У зв'язку з цим питання дотримання авторських та суміжних прав, інших прав і обов'язків у цій сфері, наслідків порушення цих прав, а також відповідальності за порушення цих прав є дуже актуальними.

Посилена увага до питання наслідків порушення прав інтелектуальної власності та відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності знайшла своє реальне відображення у значному збільшенні публікацій з цієї проблематики. Серед вітчизняних науковців, які досліджували зазначені питання в сфері інтелектуальної власності, слід виділити таких, як П. Андрушко, В. Белевцева, В. Гулькевич, М. Галантич, І. Дзера, В. Ковальський, А. Коваль, О. Підпригора, О. Ришкова, Р. Томма та інші. Але комплексних досліджень правових аспектів наслідків порушення прав інтелектуальної власності на цей час практично немає.

Метою даної статті є теоретико-правове дослідження наслідків порушення прав інтелектуальної власності та межі відповідальності осіб, які вчинили дані правопорушення.

Порушення прав інтелектуальної власності, невизнання цього права чи посягання на нього тягне за собою відповідальність, передбачену ЦКУ, іншими законами або договором (ст. 431 ЦКУ). Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності. При цьому суд у випадках і в порядку, встановлених законом, може відповідно до ст. 432 ЦКУ прийняти рішення, зокрема:

- 1) застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів;
- 2) зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності;
- 3) вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності та знищення таких товарів;
- 4) вилучення з цивільного обороту матеріалів та знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності або вилучення та знищення таких матеріалів та знарядь;
- 5) застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності. Розмір стягнення визначається відповідно до закону з урахуванням вини особи та інших обставин, що мають істотне значення;
- 6) опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення³.

При цьому ст. 52 Закону України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ «Про авторське право та суміжні права» (далі – Закон про авторське право) передбачає право осіб, в тому числі на звернення до інших органів відповідно до їх компетенції⁴. Суб'єкти авторського права і/або суміжних прав мають право: вимагати визнання та поновлення своїх прав; звертатися з позовом до суду про відновлення порушених прав та (або) припинення дій, що порушують авторське право або створюють загрозу їх порушення; пред'являти позови про відшкодування моральної шкоди; пред'являти позови про відшкодування збитків (матеріальної шкоди), включаючи упущену вигоду, або про стягнення доходу, отриманого порушником внаслідок порушення ним авторського права і (або) суміжних прав, або виплату компенсацій; вимагати прийняття інших передбачених законодавством заходів, пов'язаних із захистом авторського права і суміжних прав. Згідно з п. 2 ст. 52 Закону про авторське право суд має право винести рішення: про відшкодування моральної (немайнової) шкоди, завданої порушенням авторського права і (або) суміжних прав, з визначенням розміру відшкодування; відшкодування збитків, завданих порушенням авторського права і (або) суміжних прав; стягнення з порушника авторського права і (або) суміжних прав доходу, отриманого внаслідок порушення; виплату компенсації, що визначається судом, замість відшкодування збитків або стягнення доходу; заборону опублікування творів, їх виконання, випуску примірників фонограм, відеограм, про припинення їх розповсюдження, про вилучення (конфіскацію) контрафактних примірників творів, фонограм, відеограм чи програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення, про публікації в пресі інформації стосовно допущеного порушення; вимагати від осіб, які порушують авторське право і (або) суміжні права позивача, інформацію про третіх осіб, задіяних у виробництві та розповсюдженні контрафактних примірників творів та об'єктів суміжних прав, засобів обходу технічних засобів та про канали розповсюдження. Також, суд може винести рішення про накладення на порушника штрафу в розмірі 10% суми, присудженої судом на користь позивача, яка перераховується в установленому порядку до державного бюджету України.

Нормами КУпАП передбачена відповідальність за такі порушення у сфері інтелектуальної власності⁵:

– незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності, привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності (ст. 51² КУпАП). Такі порушення тягнуть за собою накладення штрафу від 10 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання і матеріалів, призначених для її виготовлення. Відзначимо, що під об'єктами права інтелектуальної власності розуміються літературні або художні твори, їх виконання, фонограми, передача організації мовлення, комп'ютерні програми, бази даних, наукові відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, топографії інтегральної мікросхеми, раціоналізаторської пропозиції, сорти рослин тощо;

– демонстрування фільмів або розповсюдження фільмів шляхом продажу або передачі в прокат фільмокопій без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів (ст. 164⁶ КУпАП). Зазначені порушення тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від 20 до 45 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією фільмокопій та грошових коштів, отриманих від їх демонстрування, продажу або передачі в прокат. При повторному скоєнні таких дій застосовується штраф у розмірі від 45 до

100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією фільмокопій та грошових коштів, отриманих від їх демонстрування, продажу або передачі в прокат;

– розповсюдження фільмів шляхом виготовлення фільмокопій без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів з метою їх демонстрування, продажу, передачі в прокат (ст. 164⁶ КУпАП). Дані порушення тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від 60 до 90 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією фільмокопій, засобів їх виготовлення, а також грошових коштів, отриманих від їх демонстрування, продажу або передачі в прокат. При повторному скоєнні таких дій застосовується штраф у розмірі від 90 до 150 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією фільмокопій, засобів їх виготовлення, а також грошових коштів, отриманих від їх демонстрування, продажу або передачі в прокат;

– розповсюдження та демонстрація фільмів з порушенням умов, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів (ст. 164⁷ КУпАП). Названі порушення тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від 20 до 35 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією фільмокопій та грошових коштів, отриманих від їх демонстрування, продажу або передачі в прокат. При повторному скоєнні зазначених дій застосовується штраф у розмірі від 35 до 70 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією фільмокопій та грошових коштів, отриманих від їх демонстрування, продажу або передачі в прокат;

– недотримання суб'єктами кінематографії та телебачення квоти демонстрування національних фільмів при використанні національного екранного часу (ст. 164⁸ КУпАП). Такі порушення тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб у розмірі від 60 до 90 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. При повторному скоєнні таких дій застосовується штраф у розмірі від 90 до 150 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

– розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних, упаковки яких не марковані контрольними марками або марковані контрольними марками, що мають серію чи містять інформацію, яка не відповідає носію цього примірника, або номер, який не відповідає даним Єдиного реєстру одержувачів контрольних марок (ст. 164⁹ КУпАП). Такі порушення тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від 10 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією цих примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних. При повторному скоєнні таких дій застосовується штраф у розмірі від 50 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією таких примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних;

– порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, матриць, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва (ст. 164¹³ КУпАП). Названі порушення тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від 20 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідно до ст. 255 КУпАП протоколи про адміністративні правопорушення за вказані дії мають право складати уповноважені на це посадові особи: органів внутрішніх справ, податкових органів, державні інспектори з питань інтелектуальної власності та державні інспектори з охорони прав на сорти рослин (ст. 51² КУпАП); органів внутрішніх справ, Держспоживстандарту, Мінкультури та Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (ст. 164⁶ та ст. 164⁷ КУпАП); органів внутрішніх справ, Мінкультури та Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (ст. 164⁸ КУпАП); органів внутрішніх справ та державні інспектори з питань інтелектуальної власності (ст. 164⁹ КУпАП); державні інспектори з питань інтелектуальної власності (ст. 164¹³ КУпАП).

Відповідно до ст. 8 Закону України від 17.01.2002 р. № 2953-III «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» (далі – Закон № 2953) до суб'єктів господарювання застосовуються фінансові санкції у вигляді штрафів:

– здійснення господарської діяльності по виробництву дисків для лазерних систем зчитування, матриць без ліцензії – 200 % вартості виробленої продукції, але не менше 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

– виробництва дисків для лазерних систем зчитування, матриць без нанесення спеціальних ідентифікаційних кодів – 200 % вартості виробленої продукції, але не менше 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

– виробництва дисків для лазерних систем зчитування, матриць без дозволу осіб, яким належить авторське право та/або суміжні права, – 200 % вартості виробленої продукції, але не менше 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

– експорту, імпорту дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини, передбачених Законом № 2953, без наявності ліцензії – 200 % вартості імпортованої чи експортованої продукції, але не менше 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

– невиконання вимог Закону № 2953 щодо технологічного забезпечення виробником нанесення на дисках для лазерних систем зчитування спеціальних ідентифікаційних кодів ліцензованим обладнанням – 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян⁶.

При повторному порушенні ліцензійних умов протягом дії ліцензії до суб'єктів господарювання перераховані штрафні санкції застосовуються у подвійному розмірі, а вартість виробленої продукції визначається

ся на підставі даних, зазначених в акті перевірки, документів, долучених до нього, або інших документів, наданих суб'єктом господарювання. Процедура застосування перерахованих штрафних санкцій визначена Порядком застосування фінансових санкцій до суб'єктів господарювання за порушення вимог Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 28.10.2002 р. № 619 (далі – Порядок № 619)⁷. При цьому п. 3 ст. 8 Закону № 2953 передбачено, що санкції, визначені цією статтею, застосовуються центральним органом виконавчої влади у сфері інтелектуальної власності, тобто МОН. Однак згідно з нормами Порядку № 619 застосовувати штрафні санкції уповноважений лише Державний департамент інтелектуальної власності. Рішення про застосування фінансових санкцій згідно з цим документом приймається головою Держдепартаменту або його заступником на підставі відповідних актів перевірки суб'єктів господарювання у строк не пізніше 30 календарних днів з дати складання акту. При необхідності в залежності від обсягів і видів необхідних робіт у кожному конкретному випадку строки можуть бути продовжені, але не більше ніж на 60 календарних днів. Разом з тим, зазначимо, що постановою КМУ від 21.05.2009 р. № 502 «Про тимчасові обмеження щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності на період до 31 грудня 2010 року» передбачено інший порядок застосування санкцій до суб'єктів господарювання. Згідно з цим порядком контролюючі органи, які зафіксували в процесі перевірки порушення, зобов'язані надавати суб'єкту господарювання припис про їх усунення протягом 30 діб без застосування санкцій, якщо законом не передбачений інший строк для усунення порушень. Санкції можуть бути застосовані тільки у разі, якщо суб'єкт господарювання не виконає приписи і не усуне порушення протягом наданих йому 30 діб (крім порушень, які неможливо усунути)⁸. Відповідно до п. 10 Порядку № 619 рішення про застосування фінансових санкцій складається в двох примірниках, один залишається в Держдепартаменті, а інший протягом 3 днів надсилається суб'єкту господарювання або вручається йому під розписку. Зазначені штрафні санкції повинні бути сплачені протягом 15 календарних днів, наступних за днем надходження рішення про це суб'єкта господарювання, у протилежному випадку Держдепартамент вживає заходів по стягненню суми штрафів в судовому порядку. Застосування спеціальних заходів з метою припинення порушень, визначених Законом № 2953, передбачено ст. 9 цього закону. Такі заходи застосовуються за рішенням МОН. У свою чергу, державні інспектори з питань інтелектуальної власності можуть подавати пропозиції щодо їх застосування. Даною статтею передбачені такі спеціальні заходи:

- обмеження, тимчасова заборона діяльності суб'єктів господарювання в разі її невідповідності вимогам Закону № 2953;
- анулювання ліцензії на виробництво дисків для лазерних систем зчитування, матриць у разі повторного порушення ліцензійних умов, передбачених у ст. 4 Закону № 2953. Виробник може одержати нову ліцензію на право провадження відповідного виду діяльності не раніше ніж через п'ять років з дати прийняття рішення центральним органом виконавчої влади у сфері інтелектуальної власності про анулювання попередньої ліцензії;
- тимчасове припинення дії ліцензії на виробництво дисків для лазерних систем зчитування, матриць в разі виявлення порушень вимог Закону № 2953, допущених виробником, який відмовляється виконувати чи не виконує вимог центрального органу виконавчої влади у сфері інтелектуальної власності щодо припинення порушення протягом одного місяця з дня його виявлення;
- опечатування та/або вилучення дисків для лазерних систем зчитування, матриць, вироблених з порушенням вимог Закону № 2953, а також обладнання та сировини для їх виробництва, що не відповідають вимогам Закону № 2953. Така міра застосовується в порядку, передбаченому ст. 91 Закону № 2953 посадовими особами МОН у сфері інтелектуальної власності із залученням у разі потреби представників органів МВС.

Зазначені заходи застосовуються в порядку, визначеному постановою КМУ від 17.05.2002 р. № 675.

Нормами КК кримінальна відповідальність за порушення у сфері інтелектуальної власності передбачена:

- за незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, літератури і мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних, а також незаконне відтворення, розповсюдження виконань, фонограм, відеограм і програм мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо- та відеокасетах, дискетах, інших носіях інформації, або інше умисне порушення авторського права і суміжних прав (ст. 176 КК);
- незаконне використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка, топографії інтегральної мікросхеми, сорту рослин, раціоналізаторської пропозиції, привласнення авторства на них або інше умисне порушення права на ці об'єкти (ст. 177 КК);
- незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору чи контрольних марок для маркування упаковок примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних чи голографічних захисних елементів (ст. 216 КК);
- незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару або інше умисне порушення права на ці об'єкти (ст. 229 КК);
- незаконне виробництво, експорт, імпорт, зберігання, реалізація та переміщення дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва (ст. 203¹ КК);

– умисні дії, спрямовані на отримання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, з метою розголошення чи іншого використання цих відомостей, а також незаконне використання таких відомостей (ст. 231 КК);

– навмисне розголошення комерційної або банківської таємниці без згоди її власника особою, якій ця таємниця відома у зв'язку з професійною або службовою діяльністю, якщо воно вчинене з корисливих або інших особистих мотивів і завдало істотної шкоди суб'єкту господарювання (ст. 232 КК)⁹.

Розглянемо особливості і умови притягнення осіб до кримінальної відповідальності за злочини, передбачені ст. 176, ст. 177, 203¹ та ст. 229 КК.

Так, до кримінальної відповідальності може бути притягнута особа:

– згідно з ч. 1 ст. 176 і ч. 1 ст. 177 КК, якщо порушення завдали матеріальної шкоди у значному розмірі (від 20 і вище неоподатковуваних мінімумів доходів громадян). Якщо розмір заподіяної шкоди менше вказаного, то протиправні дії особи кваліфікуються як адміністративне правопорушення (ст. 51² КУпАП);

– ч. 2 ст. 176 і ч. 2 ст. 177 КК якщо дії, передбачені ч. 1 даних статей, вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або завдали матеріальної шкоди у великому розмірі (від 200 і вище неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

– ч. 3 ст. 176 і ч. 3 ст. 177 КК якщо дії, передбачені ч. 1 і 2 даних статей, вчинені службовою особою з використанням службового становища або організованою групою, або якщо вони завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі (від 1 000 і вище неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

– згідно з ч. 1 ст. 203¹ КК якщо порушення завдали матеріальної шкоди у значному розмірі (від 20 і вище неоподатковуваних мінімумів доходів громадян). Якщо розмір заподіяної шкоди менше вказаного, то протиправні дії особи кваліфікуються як адміністративне правопорушення (ст. 164¹³ КУпАП);

– ч. 2 ст. 203¹ КК якщо дії, передбачені ч. 1 цієї статті, вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або завдали матеріальної шкоди у великому розмірі (від 100 і вище неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

– ч. 1 ст. 229 КК якщо порушення завдали матеріальної шкоди у значному розмірі (від 20 і вище неоподатковуваних мінімумів доходів громадян). Якщо розмір заподіяної шкоди менше вказаного, то протиправні дії особи кваліфікуються як адміністративне правопорушення (ст. 51² КУпАП);

– ч. 2 ст. 229 КК якщо дії, передбачені ч. 1 цієї статті, вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або завдали матеріальної шкоди у великому розмірі (від 200 і вище неоподатковуваних мінімумів доходів громадян);

– ч. 3 ст. 229 КК якщо дії, передбачені ч. 1 і 2 цієї статті, вчинені службовою особою з використанням службового становища або організованою групою, або якщо вони завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі (від 1 000 і вище неоподатковуваних мінімумів доходів громадян).

Оскільки злочин, передбачений зазначеними статтями КК, не належить до справ приватного обвинувачення (тобто порушуються тільки за скаргою потерпілого), то для порушення кримінальної справи за цими статтями заяви потерпілого не потрібно. Відповідно до ст. 94 КПК підставами для порушення кримінальної справи можуть бути: заяви або повідомлення підприємств, установ, організацій, посадових осіб, представників влади, громадськості або окремих громадян; повідомлення представників влади, громадськості або окремих громадян, які затримали підозрювану особу на місці вчинення злочину; явка з повинною; повідомлення, опубліковані в пресі; безпосереднє виявлення органом дізнання, слідчим, прокурором або судом ознак злочину.

При цьому, відповідно до ст. 112 КПК досудове слідство ведуть у справах про злочини, передбачені:

– частинами 1 і 2 ст. 176, ст. 177, ст. 203¹ і ст. 229 КК, а також ст. 231 і ст. 232 КК – органи внутрішніх справ;

– ч. 3 ст. 176, ст. 177 і ст. 229 КК – органи прокуратури;

– ст. 216 КК – органи податкової міліції¹⁰.

До того ж необхідно звернути увагу на існування кримінальної відповідальності, пов'язаної із здійсненням незаконної підприємницької діяльності, пов'язаної з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, комп'ютерної техніки та інформації. Зокрема, суб'єкти підприємництва можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності:

– за створення з метою використання, розповсюдження або збуту, а також за розповсюдження або збут шкідливих програмних чи технічних засобів, призначених для несанкціонованого втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку (ст. 361¹ КК);

– несанкціонований збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в ЕОМ (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації, створеної та захищеної відповідно до чинного законодавства (ст. 361² КК);

– несанкціонована зміна, знищення або блокування інформації, яка обробляється в ЕОМ (комп'ютерах), автоматизованих системах чи комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї (ст. 362 КК);

– порушення правил експлуатації ЕОМ (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку, або порядку чи правил захисту інформації, яка в них обробляється, якщо це завдало значної шкоди, вчинені особою, яка відповідає за їх експлуатацію (ст. 363 КК);

– навмисне масове розповсюдження повідомлень електров'язку, здійснене без попередньої згоди адресатів, що призвело до порушення або припинення роботи ЕОМ (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електров'язку (ст. 363¹ КК)¹¹.

Справи про злочини, передбачені зазначеними статтями, є підвідомчими органам внутрішніх справ і СБУ.

Таким чином, на підставі проведеного аналізу зазначимо, що порушення прав інтелектуальної власності можуть призвести до настання цивільної, адміністративної, кримінальної відповідальності, а також спричинити штрафні санкції. Здійснений аналіз щодо відповідальності за порушення права інтелектуальної власності свідчить про необхідність подальшого удосконалення правового регулювання відповідальності за порушення права інтелектуальної власності.

¹ Каложний В. В. Порушення прав інтелектуальної власності – неминучий супутник інноваційних стратегій розвитку сучасної економіки // Сучасні національні економічні моделі: проблеми та перспективи розвитку. – Сімферополь, 2010. – С. 220–223.

² Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

³ Там само.

⁴ Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 13. – Ст. 64.

⁵ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122.

⁶ Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» від 17.01.2002 № 2953-ІІІ // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 17. – Ст. 121.

⁷ Наказ МОН України «Про порядок застосування фінансових санкцій до суб'єктів господарювання за порушення вимог Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування» від 28.10.2002 № 619.

⁸ Постанова Кабінету Міністрів України «Про тимчасові обмеження щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності на період до 31 грудня 2010 року» від 21.05.2009 № 502.

⁹ Кримінальний кодекс України: станом на 18 грудня 2007 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 192 с.

¹⁰ Кримінально-процесуальний кодекс України: станом на 19 травня 2011 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – 207 с.

¹¹ Кримінальний кодекс України: станом на 18 грудня 2007 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2007. – 192 с.

Резюме

Стаття присвячена аналізу чинного законодавства України щодо наслідків порушення прав інтелектуальної власності. Проаналізовано норми чинного законодавства, які встановлюють цивільну, адміністративну, кримінальну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності, а також штрафні санкції.

Ключові слова: інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, порушення права інтелектуальної власності, відповідальність за порушення права інтелектуальної власності.

Резюме

Статья посвящена анализу действующего законодательства Украины относительно последствий нарушения прав интеллектуальной собственности. Проанализированы нормы действующего законодательства, которые устанавливают гражданскую, административную, уголовную ответственность за нарушение прав интеллектуальной собственности, а также штрафные санкции.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, право интеллектуальной собственности, нарушения права интеллектуальной собственности, ответственность за нарушение права интеллектуальной собственности.

Summary

The article is devoted to the analysis of the current legislation of Ukraine concerning the consequences of intellectual property rights violation. The norms of legislation, which set civil, administrative and criminal liability for violation of intellectual property rights, are analyzed, as well as penalties.

Key words: intellectual property, right of intellectual property, intellectual property rights violation, liability for violation of intellectual property right.

Отримано 19.06.2012